Ч. 246 (13.791). Львів, субота 15. вересня 1934. Poosztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Народнє майно на ліцитації!

**До чого довела господарка ком. Бачинського в Народньому Домі.**

Довідуємося, що на день 18. жовтня ц. р. назначено **ліцитацію дібр Костенів і Білка,** далі **реальности при вул. Курковій 14,** в якій міститься москвофільська бурса. Ліцитація вже мала відбутись у серпні, але її відложено з тої причини, що хтось здер, очевидно навмисне, оголошення коморника про ліцитацію. Ця формальність покищо вистала, щоб на цей раз ліцитацію припинити. Але сумніваємося, чи другий раз, себто 18. жовтня, її в той спосіб удасться знову ударемнити. Довги, за які йде ліцитація, доходять до **1 міліона 100 тисяч золотих.** Згідно з процедурою, якщо ця сума не буде при першій ліцитації осягнена, має відбутися друга і тоді ліцитовані обєкти можуть бути продані за таку суму, яку хто дасть, себто за суму, яка не стоятиме у ніякому відношенні до вартости ліцитованих обєктів.

## Делеґація Конґресу національностей у голови Союзу Народів.

**Розмова пос-ки М. Рудницької з міністром Бенешом.**

**Женева, 8. вересня 1934.**

В суботу 8. ц. м. приняв міністер Бенеш, тогочасний голова Ради Союзу Народів, на одногодинній авдієнції делеґацію Конґресу Національностей. В делеґації взяла участь як представниця українців **пос. Мілена Рудницька,** яка мала змогу в довшій розмові зясувати голові Ради Союзу Народів становище Української Парляментарної Репрезентації і цілого українського народу в справі приняття СССР до Союзу Народів.

## Нові українські кооперативи.

Рішенням Дирекції РСУК дня 4. серпня ц. р. принято в члени Товариства такі кооперативи: 1. „Українська Райфайзенка“, кооп. з обм. порукою Вязова (пов. Жовква), 2. „Будучність“, коoп. з обм. відповід. Коровники (пов. Перемишль), 3. „Районова Молочарня“, кооп. з обм. відповід. Лісневичі (пов. Львів), 4) „Районова Молочарня“, кооп. з відповід. уділами Тростянець (пов. Снятин), 5) „Будова Церкви“, кооп. з обм. пор. Беремівці (пов. Зборів).

Рішенням Дирекції РСУК дня 31. серпня ц. р. принято в члени Товариства кооперативи: 1) Госп.-спож. С-ка „Дністер“, кооп. з обм. відпов. Вільховець (пов. Борщів), 2) „Українська Християнська Щадниця“, кооп. з обм. відп. Воля Висоцька, 3) „Українська Райфайзенка“, кооп. з обм. відп. Купичволя (пов. Жовква), 4) „Українська Райфайзенка“, кооп. з обм. відп. Черниxівці (пов. Збараж), 5) „Українська Райфайзенка“, кооп. з необм. відпов. Даниловці, 6) „Українська Райфайзенка“, кооп. з необм. відп. Цецова (пов. Зборів), 7) „Повітова Торговля“, кооп. з обм. порукою Буськ к. Львова (пов. Камінка Стр.), 8) „Ощадність“, кооп. з обм. відп. Підлужне (пов. Костопіль), 9) „Спільна Праця“, кооп. з обм. відп. Коршів (пов. Луцьк), 10) Госп.-спож. С-ка „Надія“, кооп. з обм. пор. Велесниця (пов. Надвірна), 11) „Золотий Колос“, кооп. з відповід. уділами Перемишль, 12) „Українська Щадниця“, кооп. з обм. відпов. Торки (пов. Перемишль), 13) Кооп. каса „Самопоміч“, кооп. з обм. відп. Любича Камеральна (пов. Рава Руська), 14) „Перемога“, кооп. з обм. відп. Дубаневичі (пов. Рудки), 15) „Українська Райфайзенка“, кооп. з необм. відп. Спасів (пов. Сокаль), 16) Госп.-спож. С-ка „Народня Праця“, коoп. з обм. пор. Нивочин (пов. Станиславів) 17) „Каса Стефчика“, кооп. з необм. відпов. Стриганці (пов. Товмач).

## Пакт трьох балтійських держав.

ЖЕНЕВА, 12. 9. ПАТ. Сьогодні підписано трактат порозуміння і приязни між Естонією, Латвією і Литвою. Трактат підписали від Естонії мін. Селяма, від Латвії Мунтерс, від Литви Лозорайтіс. Трактат має на меті розвинути співпрацю між трьома державами, причинитися до порозуміння балтійських держав, до вдержання миру та сконсолідування закордонної політики в дусі основ, устійнених в пакті Ліґи Націй.

ЖЕНЕВА, 13. 9. ПАТ. У звязку з підписанням трактату порозуміння і співпраці між Литвою, Латвією й Естонією делеґати трьох держав приняли вчора представників міжнародньої преси. Міністр Селяма зложив заяву, в якій зазначив, що підписаний трактат є щасливим закінченням приязних зусиль трьох держав, що датуються від 1919 р. Трактат має за мету зміцнити взаїмне довіря трьох балтійських держав і буде мати благодатні наслідки для орґанізації миру й безпеки в тій частині Европи

## Слідство в справі катастрофи „Марокестль“.

НЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. Функціонарі департаменту справедливости глядали вчора на кораблі „Марокестль“, який ще горить, за тілом кпт. Вільмота. Аж вечором вдалося його віднайти. Крім того шукали за корабельною книгою та іншими документами. Радіотелеграфіста Аляґна відправлено до вязниці. Кілька членів залоги зізнало перед слідчою комісією, що рятункові човни спускали на воду без пасажирів або забирали їх в дуже незначній скількости.

ЛЬОНДОН, 13. 9. ПАТ. Райтер простує повідомлення „Ню Йорк Ворлд Телеґраму“, що през. Рузвельт зажадав переведення доходжень у справі діяльности комуністів у Ню Йорку і Гавані. Таку декларацію зложив не Рузвельт, але предсідник слідчої комісії, яка займається виясненням причини пожежі корабля „Марокестль“.

НЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. На основі останніх даних у катастрофі корабля „Марокестль“ згинуло або пропало 135 осіб, з того 42 члени залоги.

## Французькі радикали відкликуються до народу.

ПАРИЖ, 13. 9. ПАТ. Коло 40 депутованих радикальної партії зібралося вчора, щоб устійнити тактику партії при недалеких кантональних виборах. Після довшої дискусії рішено звернутися до краю з маніфестом, який зясує становище партії супроти найважніших політичних справ. Радикальна ґрупа рішила одночасно висловити б. премієрові Шотанові повне довіря й осудити атаки преси з приводу його кандидатури до сенату

## Совітські судді хабарниками.

МОСКВА, 13. 9. ПАТ. Перед найвищим судом Совітської України розпочався в Києві сенсаційний процес б. віцепрокуратора київської округи Ромгульда і слідчого судді Пілгірного, обвинувачених в хабарництві і зловживанні влади. Обвинувачені, дістаючи хабарі, здержували справи за спекуляцію, спрямовували слідство на фальшиву дорогу і тягли до відповідальности невинних.





## X. Конґрес Національностей.

**(Кореспонденція з Берна).**

*Берн, 7. вересня 1934.*

Цьогорічний Конґрес Національностей, якого наради відбувалися в днях 4.—6. вересня в будинку швайцарського парляменту в Берні, був десятим з черги зїздом представників національних ґруп, що завдяки версайському мирові опинилися в межах чужих держав та яких післявоєнна політична термінольоґія охрестила офіційною назвою „національних меншин“. Тому й не диво, що перший день його нарад, як це звичайно буває на ювилейних конґресах, мав ретроспективний характер, себто був присвячений оглядові дотеперішніх праць і досягнень тієї установи. Не тільки президент конґресу д-р Вільфан і ґенеральний секретар д-р Амменде, переводили на інавґураційному засіданні підсумки десятилітньої діяльности конґресу, але також представники поодиноких національних ґруп зясовували у своїх заявах відношення і дотеперішню співучасть даної меншини у конґресі.

Щойно, коли закінчилася святочна частина, приступив конґрес під кінець першого дня до ділових нарад, в яких найбільшу увагу притягало до себе питання так званої ґенералізації меншинних прав. Як відомо, зголосив польський уряд ще весною цього року до Союзу Народів внесок з домаганням поширити охорону меншин, яка обовязує тільки в деяких державах, на всі держави, що є членами Союзу Народів. Треба пригадати, що в Конґресі Національностей засідають деякі національні ґрупи, позбавлені навіть тих мінімальних ґарантій своїх національних прав, які дає меншинний трактат і тому конґрес видвигав уже нераз минулими роками питання ґенералізації міжнародніх меншинних зобовязань на всі держави. Не могло бути сумніву, що цьогорічний конґрес займе позитивне становище до польського внеску. Дискусія, яка велася над цією точкою порядку нарад, була жива, цікава і непозбавлена політичної „пікантерії“. Всі промовці були згідні в тому, що польський внесок, який на перший погляд робить враження такого прихильного для меншин, на ділі не був подиктований журбою за долю меншин, а навпаки, що це з боку Польщі тільки зручний маневр для звільнення себе з меншинних зобовязань. Одні інтерпретували польський внесок як пакість зроблену Франції, інші подавали за його мотив побоювання, щоби Совіти, коли вступлять до Союзу Народів, не шахували Польщі інтерпеляціями про положення українців і білорусів, що перебувають у межах Польщі. Цілий конґрес станув згідно на становищі, яке висловив минулого року представник Ірляндії над дотичним внеском, а саме, що дотеперішня будівля міжнародньої охорони меншин

не сміє завалитися та що вона мусить залиши-тися ненарушна, як довго не можна її поширити

Для нас, українців, питання ґенералізації меншинних ґарантій не представляє більшого значіння тому, що в усіх трьох державах, де находяться західні українські землі, себто у Польщі, Румунії і Чехословаччині обовязує трактат про охорону меншин. Ніхто з нас не має ніяких ілюзій щодо практичної вартости цього трактату, але з другого боку ніхто з нас не сумніваеться, що моглоб бути ще гірше, якби його не стало. І тому однодушне є становище всіх українців у цій справі, що ніяка держава, яка підписала меншинний трактат, не може бути звільнена з його зобовязань.

У звязку з питанням ґенералізації меншинних прав виринула на конґресі друга справа, що приковує досі до себе увагу цілого міжнароднього світа та яка має найбільше значіння й для нас, — а саме справа принятгя Совітського Союзу до Ліґи Націй та ґарантій, яких треба від нього домагатися на випадок його принятгя. При цій нагоді обговорювали на конґресі національну політику Совітів, яка немилосердно нищить усі неросійські народи, зокрема справу голоду, як засобу тієї політики.

Цій справі присвятила також найбільше уваги у своїй промові посолка М. Рудницька. Як відомо, вона одна репрезентувала на цьогорічному конґресі в Берні українське населення під Польщею і була загалом одинокою українською делеґаткою, тому, що не приїхали українці з Буковини. З важкого свого завдання виязалася пос. Рудницька якнайкраще. Через пашпортові труднощі вона приїхала до Берна аж 5. ц. м. і негайно після свого приїзду пішла на салю нарад, щоби зясувати становище українців до всіх питань, які були на порядку нарад. Конґрес, поінформований на свому першому засіданні президентом д-ром Вільфаном про перепони, які спричинили спізнення української делеґатки, зготовив їй при її появі на салю дуже тепле принятгя. Пригадавши коротко застереження, під яким українці приступили до Конґресу меншин, пос. Рудницька зясувала наше становище до питання ґенералізації меншинних добовязань, а опісля зупинилася довше на справі принятгя Совітів до Ліґи Націй. Промову пос. Рудницької перебивали кілька разів гарячими оплесками, найшла вона також дуже прихильний відгук у швайцарській пресі („Журналь де Женев" з 6. IX., „Дер Бунд" ч. 415, з 6. IX. і „Нае Ціріхер Цтґ" ч 1589 з 5. IX.). У протилежність до становища більшости конґресу, яка не противилася принятгю Совітів до Союзу Народів, а тільки домагалася від них ґарантій щодо збереження національних прав, пос. Рудницька змалювала неґативне становище українців до самої ідеї принятгя Совітського Союзу до Ліґи Націй. І саме ця непримирність української делеґатки до большевиків зєднала їй признання швайцарської преси, яка зі своїм урядом і цілим швайцарським громадянством займає строго неґативне відношення до співпраці з большевиками у рамцях Союзу Народів.

Збираючи все те, треба ствердити, що виступ посолки Рудницької на Конґресі Національностей у Берні був незвичайно для нас успішним вступом для властивої української акції у справі принятгя Совітів до Союзу Народів яку мусять повести всі кола українського громадянства, що живе поза межами Совітського Союзу, щоби задокументувати перед світом однодушне становище нашого народу до поневолення України большевиками.

В. Д.

# Розвязання ББ?!

Таку неймовірну сенсацію принесли нині опозиційні польські ґазети, у першу чергу ендецька преса, зрештою з обережними застереженнями, що це поголоска, передавана у пресі „з журналістичного обовязку". Безпосередню притоку до тої поголоски дали збори виленської ґрупи ББ, де віби то рішили (це теж лише поголоска) розвязати ту проурядову партійну орґанізацію і на її місце покликати до життя партію під назвою „Клюб Праці". Однак підставу до всіх тих поголосок про ліквідацію ББ чи то лише на якомусь вужчому терені Польщі чи у цілій державі — дають внутрішні суперечки в ББ про ідеольоґічний характер тієї орґанізації, а радше про шляхи господарської і соціяльної політики, суперечні інтересам деяких ґруп, заступлених нині у ББ.

Про пресову полеміку на цю тему, головно про становище санаційного „Курієра Поранного" з одного боку і санаційного „Часу" з другого — ми вже писали. Нині можемо зазначити, що та полеміка не лише не ущухла, але й заточила ширші кола, ніж лише часописні сторінки. З допомогою прихильникам „курсу на ліво" прийшла жирардівська афера: вона дала знаменитий жир до кампанії проти консерватистів, зпоміж яких кілька чільних одиниць страшенне у тій афері скомпромітувалось. Передовсім наслідком партійного суду виключили з ББ і примусили скласти мандат сен. Добецького, в якого віллі підписано оту ославлену „паршиву умову" польських акціонерів Жирардова з французькими. Потім викинули посла Ідзіковського. Тепер власти ББ займаються причасністю до тієї справи чи може ще якимись фінансовими історіями сенаторів Тарґовського (голова сенатського клюбу ББ!) і Соболевського. У звязку з цією самою справою арештували ґрафа Потоцького. Додаймо ще самогубство Ледніцького. Проти аристократичної санаційної консерви пішов похід, що вона — мовляв — свою участь у ББ використовують взагалі лише для особистої наживи, зі шкодою для земляків і держави.

З другого боку йде рух серед „людовців", які почали кокетувати санацію та розкладати опозицію анонімовими розмовами з редактором „Курієра Поранного". Видно, що опозиція все таки не дуже ласа до спадщини після консерватистів, коли запідозрілого у санаційних симпатіях посла Валерона його однопартійці примусили зректися проводу у „Стронніцтві Людовім". Пепеси й ендеки лише злорадно реєструють факти.

Але консерватисти теж не приглядаються походові проти них байдуже. У статті п. н. „Союзники опозиції" „Час" (12. ц. м.) запевняє, що „не потребуємо тією кампанією перейматися", бо „вплив і значіння тих панів у таборі є відворотно пропорціональний до їх ароґанції і безличности... Як довго Бльок зберігатиме свій дотеперішній характер репрезентації цілого громадянства, так довго маємо в його нутрі виконати деякі завдання". Но і консерватисти деклярують при тій нагоді ще раз „довіря до маршала" та запевняють, що ціла кампанія проти них це вода на млин опозиції, головно ендеції.

Однак мабуть таки у санаційнія верхівці перемагає погляд, що нинішній „характер репрезентації цілого громадянства", до якого досі претендував ББ, не приносить чести і користи цілому таборові пілсудчиків, що робив травневий

**ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1934.**

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

# Зизом на „Торги".

**(Вражіння й замітки.)**

„Таргі" — то так, але чому „Сходне" — не знаю.

Часи, коли всі захоплювалися східнім сусідом — глибоке минуле. Вилікував нас з цього телячого захвату процес Союзу Визволення України, вилікував сусідів з нього Гітлер. Десь часом завитає ще якась східня ескадра до Гдині, але направду — Схід не в моді. Навіть „східними кресами" журяться тільки п. Грабики, а східний обряд це вже щось таке темне і далеке... І тому важко збагнути тайну й символістику назви цього збіговища, яке є на колишній „Повиставовій Площі" і з якого — подуманого зразу, як звязкового з медведем зі Сходу — залишилася тільки не дуже навіть почесна назва.

Хто шукав би Сходу на „Тарґах", міг би найти тільки схід сонця та поляків східнього виробу, що у подобі кількох гуцулів продають ліжники й як тільки можна вимішати горох з капустою, так вони мішають гуцульський говір із польською мовою, створюючи справді гуцульську реґіональну мову, за яку так побивається „Т-во Пшиясюл Гуцульщизни". Це така чудова мова, що й відомому спецові від революцій у граматиці, д-рові Святицькому, заімпонуваланб. І ця східне-малопольсько-гуцульська мова одинока, що на „Тарґах" може заціковити обі братні народи з півд.-східних воєвідств.

Історія „Таргів" мабуть дуже цікава, але я її не знаю. Як кожний модерний парадокс, почалася того року, коли я був у 6-ій гімназійній, з великою помпою. Пізніше велич відпала, а залишилася тільки помпа, якою помпують місто батьки міста, заслужені й гідні памятника за це діло, одиниці. Нині „Таргі" дійшли до такого імпозантного вигляду, що можна на них хіба імпозантно занудитись, шукаючи і „таргу" і „сходу", як це зрештою роблять з успіхом численні виставці кожного дня.

Але що людина має тягу до розваги й цирку — то й на „Тарґах" доволі публики, серед якої одного дня найшлася й моя скромна особа, мабуть тому, що дістала редакційну карту вступу з фотографією (— Чудовий профіль! — каже одна моя знайома). Не знав я, що з тією картою вступу зробити, витягнув золоте перо (штука — 5 зол., дві штуки — 9 зол., три штуки — 13 зол.) й помандрував, оправдуючи себе журналістичним обовязком, на „Повиставову Площу". Там перебіг оком і ногами павільони і стверджую:

У першому з краю павільоні „монополів" є чудова горілка й чудові папіроски й дуже побажано булоб, щоб ними частували для реклями рецензентів. Веселіший був би після цього погляд на світ і „таргі", а журналіст, що має написати вражіння, закурив би солідну „Злоту паню" і направду писав би аж курилося би. Недогадливість виставців тут каригідна, але я надоложив собі так, що просив показати мені, як горить модерна спіртова машинка, робив міну й торгувався, якби хотів купити чотири і врешті щиро подякував, бо не мав грошей ні на одну (10 зол.). Є в цьому павільоні ще й інша цікава річ: ляльки, які наглядно й недвозначно показують, чому не треба пити денатурату. Остання з цих ляльок сидить за кратами, але це переборщено: за крати можна в нас попасти, не бачивши й каплини денатурату.

Другий павільон, призначений під „людову штуку", настільки цікавіший, що в ньому трохи люду і трохи штучно. Є тут все, що хочете й не хочете і я, що напр. ніколи в житті не хотів юхтових чоботів, найшов їх серед вишивок та інкрустованих коробок на почесному місці. Є в цьому павільоні багато нашого: ліжники, килими, кераміка, топірці, кожушки і т. д., але хто казав би, що це український павільон — помилявся би. Я думаю, що польський людовий промисл і без цього, що я вичислив, мав би чим заімпонувати своїм землякам, які й так дивуються з цих скарбів своєї культури і кажуть:

— А русіні мувйом, псякреф, же то їх. Не відзі пан картечкі? Виразьне написане: Польске вироби крайове.

Таку розмову чув бодай я і то біля того першого на цій виставі гуцула, якого запхали в сінках в кут, так що найти його важко і який намагається говорити по польськи, але „присястобожає" так, як у своїй Річці. Автім він, як кожний наш брат, скромний і в сінках боку добре, хоч має найкращі експонати з цілого павільону.

У третьому павільоні, де цілу стіну забрав „Радіон", найцікавішим експонатом є одна моя знайома, гарна чорнявка (знаю, що незаміжна й тому так детайлічно описую), яка з вдячности, що я всміхнувся до неї, обфукала мене якимсь пахнилом і дала мені реклямову шпичку до зубів. Прилюдно заявляю їй, що скільки разів шолопатиму в зубах, згадуватиму її — панну Соню. В цьому павільоні продавали ще якийсь жіночий лік і я купив першу річ: Не той жіночий лік, бо я не жінка, а „Хорлекіназу", таку потрібну кожному співробітникові української преси, що має вишарпані нерви, розбитий катаром шлунок і інше професійне жовчеве каміння.

По другому боці дороги, у т. зв. волоконному павільоні, не найшов я волокна, з безліч порцеляни, книжок й образкових реклям „Їдьте до Італії". Хотів був спитати, як їхати, коли грошей дасть біг, але потім подумав, що ще вважатимуть мене божевільним і дав спокій, дарма, що це питання дуже актуальне. І тут найшов я гуцула, Медвідчука з Річки, що навіть коли я до нього говорив по українськи, відповідав згідно з традицією „таргів" урядово,— далі стійло Мих. Хамули, найбільше імпозантне українське стійло на „тарґах", повне килимів. Недалеко нього продають карикатурні фіґурки марш. Пілсудського з порцеляни і реклямують:

— Остатне дзядкі по злотему. Варта два і пул!

Потім пішли чергою інші павільони: ПКО і нафти, до яких я не зазирав, бо не цікавлюся ні фінансієрою ні не продукую ропи, павільон з величезними яблуками і квітами, павільон з

переворот, ані державі, якою той табор править. Питання участи консерватистів стає другорядною проблемою. Першорядною проблемою є факт, що до табору власть імущих примазалося безліч одиниць, які декламують про „ідеольогію маршала“, а думають про власну кишеню, і той факт, що в одному товаристві найшлися люди, яких справді ділить і релігійний і соціяльний світогляд, традиція роду, звички і все те, що тільки у політичному житті може ріжнити. Назовні називається гарною фразою, що лучить їх любов батьківщини і довіря до маршала. Але по суті тих усіх Добецьких, Певних, Вісліцьких і Бачинських лучить чейже лише одно: спільний вус, що можна наживитися. Краківська промова полк. Пристора стає мементом, якого льоґіка мусить довести до висновку, що виходом з тої ситуації є розвязати ріжношерстне товариство і будувати режім на орґанізаціях справжніх ідейних однодумців. В той спосіб виринає замісць концепції „безпартійної партії“, куди вхід надзвичайно легкий, (оклик на честь маршала) — концепція бльоку проурядових партій.

Першим кроком до цього має ніби стати реактивування „Партії Праці“, колишньої орґанізації пп. Бартля і Косцялковського (і Туґута!), яка напевне зґуртувалаб пілсудчиків лівого соціяльного світогляду. Тоді консерватисти мабуть створилиб окрему партійну орґанізацію, всяж братія, непричасна до одних ні других, пішлаб на зелену пашу, — з чого найбільшу користь безперечно мав би державний скарб.

Чи ті проєкти залишаться лише у сфері проєктів, чи чистка в ББ обмежиться лише до осіб, проти яких впливають конкретні закиди щодо конкретних провин, які стають надто голосними (і то виходять на верх випадково) — це ще покажеться. Нині польська вулиця гомонить від поголосок і заповнена димом, який добувається з вогню, що палиться за кулісами верхівки ББ. Річ ясна, що добре булоб, колиб підлягли тій чистці також ті особи, які жирують спеціяльно на терені національної політики влади і добувають собі особистої наживи коштом українського майна, українських національних інтересів і навіть коштом польсько-українських відносин.

# Один день у Льондоні.

**Кореспонденція про кооперативний конгрес.**

**Льондон, 9. вересня 1934.**

Чотирнайцятий всесвітній **кооперативний конгрес** (цим разом у Льондоні) скінчився 7. ц. м. З жалем прощалися делегати (а було їх коло 500 з 32 держав в Европі, Азії, Америці, Австралії й Африці) взаїмно і з англійськими товаришами, знаменитими господарями конгресу і з Льондоном, що тимчасом зібрав аж 8,200.000 мешканців, і з цілою чудовою Англією.

Другий день, 8. вересня, був останнім днем **національної англійської вистави кооперативного виробництва.** Якже відїхати, не оглянувши її? Далеко вона від середмістя. З двірця Вікторії бодай 10 стацій треба залізницею перегнати, щоби нарешті дібратися до Криштальної Палати, де приміщено її.

Уявіть собі серед чудового парку на великій горі палату принайменше вдесятеро більшу ніж залізничий дворець у Львові. Це власне й є Криштальна Палата. В її головній галі вистава. Три довжезні ряди кіосків з англійським кооперативним виробництвом. Все тут є, чого тільки зазбагне добре домашнє господарство. У кількох кіосках роблять найкращі меблі, в інших працюють обивачі, ще далі радія, всіляке кухонне приладдя, ткальні, кравецькі й шевські робітні, наймодніші ровери з двома сідлами, мука з кооперативних млинів найвибагливіші булочки й тісточка, сири й масло, кооперативні бекони й м'ясарні, кооперативна чоколяда, коопераитвні цигара й папіроси, всілякі мила, пасти й креми і т. д. і т. д. Дійсно, англійська споживча кооперація, яка власними кораблями спроваджує кольоніяльні товари зі своїх плянтацій, опанувала своїм виробництвом всі потреби домашнього господарства! Як на кожнім місці в Льондоні чуємо, що тут власне осередок господарського й політичного життя для цілого світу, так на оцій виставі кооператори всіх націй бачили й чули, що також англійська кооперація заняла перше місце в світі.

Що ще цікавіше: англійці, власники найкращого рідного приватного промислу і найкращої приватної торгівлі, масово відвідують свою національну кооперативну виставу. Передовсім жіноцтво. У Франції навіть жінки кооператорів не дуже цікавляться кооперацією, а тут день у день безліч народу на кооперативній виставі. І подбалиж про цю публику англійські кооператори також цим разом. Наприклад: у величезній прибічній галі кооперативні кравецькі робітні демонструють живими моделями жіночу моду. Очевидно, в цій галі повно-повнісенько, дотиснутись годі. В ронді головної виставової галі разураз грає кооперативна орхестра. Серед павз найліпша ревія. І тут на кріслах публики принайменше тисячка.

При вході на виставу: природної величини модель першої кооперативної крамниці у Рочделі. Такий був початок цього всього в сорокових роках минулого століття. А нині — Боже, коли ми дійдемо до такої кооперативної дійсности? Покищо, для нас це тільки ідеал. Але живий ідеал! І на нашій вулиці заграють музики! Побачите!

По виставі — для відпочинку кіно й вечера.

Тутешні кіна, очевидно теж прегарні, але ще й тим цікаві, що можна курити. Отже сиджу й курю. На сцені з актуальних новин: королівський син з молодою грецькою княгинею Мариною. Публика побожно й задоволено вдивляється в цю сподівану пару й радується. Тут скрізь такий порядок справ: 1) Бог, 2) король, 3) традиція й будуччина імперії. Навіть з природи речи передовсім робітничий, кооперативниий прощальний бенкет почали співом псальму, а закінчили тоастом у честь короля. Щойно по цім тоасті вільно на бенкетах в Ан-



біжутерією по одному і два золоті та павільон хатньої обстанови. У павільоні з яблуками йшла мені слина в рот і я негайно, вийшовши з нього, купив фунт яблук за 20 сот. в якогось типа, що рахує на вашу оскому і хитро розставив під ним свої паршивенькі вербівки. Був я теж свідком, як може настроїти людину квіт: Якийсь семітський громадянин аґітував, щоб його товаришка пхала у всі далії свій загнений ніс і приговорював:

— Вонхай, серце, вонхай. Пшеце заплацілем за то білет.

Зновуж у павільоні з хатньою обстановою стільки бачив ліжок широких, подружніх і мягких, що вийшов такби мовити подружньо настроєний і на момент кляв навіть свою складану канапу, на якій спить щоночі моя парубоцька самотність. Та я потішив себе, що й на цих чудових тапчанах і ліжках спиться так, як і на околотах, аби тільки у відповідному товаристві. Всеж раджу моїм нежонатим знайомим не надто приглядатись до цього павільону удвійку: за настрій не важко, а „тарґі“ лежать майже серед піль і левад — кажучи поетично.

В якомусь з павільонів бачив я теж те „віно гронове“ краєвого виробу, про яке писали новинки, що ним затроївся якийсь комісар поліції і поїхав з „тарґів“ до лічниці. На місці я ствердив, що це неточне: якийсь тип випив і теж жалівся, що його крутить в середині, але поготівля не приїздило. Сам пішов на поготівля. Це вино раджу купити кожному, бо іноді й такого треба в хаті.

Поруч, у великому або центральному павільоні, є повно машин, друків і вистава преси. З машин і виробів важкого промислу імпонували мені найбільш машинки до папіросів, а з преси реклямова таблиця, на якій був розліплений і розреклямований „Бунт Млодих“ і на якій залишилися з нього тільки шматки паперу, на доказ чийогось патріотичного обурення. Певне, в солідній державі бунт є завжди бунтом і навіть молоді не мають до нього права.

Зараз поруч преси є столи „Льопу“ з перспективами майбутнього: бомбами, масками, ґазами та показами ран від іприту. Настроюють вони людину на „мементо“ і бліднє поруч них подружнє ліжко, юхтові чоботи з павільону народнього мистецтва й навіть „Холекіназа“ в моїй кишені: Не вмреш від жовчевого, ниркового чи іншого професійного камінця — то все одно безболісно й мирно скінчиш від іприту. Суєта все — от що.

З понурого ґазово-протилетунського настрою вибили мене щойно дві чарки волинського меду у стійлі відомого нашого п. Дружбяка, таки того з Ринку, що має виключну їх репрезентацію, і вже веселіший ішов я до „Піцикова“ — павільону порцеляни, де за 15 сот. можна купити такого глиняного слона, як бика; туди вартоб завести якогось слона, щоб раз серед тієї порцеляни обернувся. Ніби його конкуренція стоїть поруч павільоник нашої фабрики кераміки „Око“. Розмальований по українськи, усередині повно чудового полтавського й гуцульського посуду і тільки власник його, арт. різьбар Литвиненко, відповів на мій запит, як йому йде, такою фільософічною заміткою:

— Якби на половину йшло так, як я думав, що піде, то я був би на половину дороги дальше, як я є.

Я не мав часу думати над тією проблемою і пішов до павільону „маґіків“, де можна дістати плястри на нагнітки, апарати до виробу ковбас і клеї, що ліплять усе, до подоуж і розбитої голови включно. Там було що оглядати, зокрема цікаві помішники що хочуть у вас вмовити нагнітки й ви навіть жалієте, що не маєте їх (ті руки маціньки!). Зате цікавіший був павільон мадярів де був я свідком такого факту:

Якийсь громадянин говорив до репрезентанта Будапешту довго по мадярськи й добув від нього тільки два слова інтернаціонального характеру, які цей репрезентант кинув до свого товариша:

— Ти, вус зуґт ер?

А потім був я ще у павільоні „Лен, коноплі, вовна“, до якого зїхалися наша Заліщиччина, Чортківщина, Борщівщина, Яворівщина й інші чисто-польські околиці нашої мами Малопольщі зі своїми вишивками, веретами, скатертями, фотами й рентухами — і де я зустрів перший і одинокий на цій виставці український напис: на вивіску стійла „Гуцульського Мистецтва“ з Косова, де примістилося й наше львівське „Українське Народнє Мистецтво“ і де завжди усміхнений і завжди оптимістичний (одинокий з усіх виставців „Тарґів“) дир. Куриленко, має для кожного таке тепле слово, як тепла кольористика його килимів, теж одиноких мистецьких килимів на тій славній львівській імпрезі.

І — на тому кінець. Кілька павільонів („Варшавянка“, „Гонг“, „Селянка“) де чудово грав джез і з яких пахло печеною рибою та гарячою кавою, мусів я всупереч 100-процентовому настрою, виключно з бюджетових мотивів залишити, так само, як понурим вихром безнадії пробіг я повз павільони Львівського Бровару і Буського Пива, де мої щасливіші знайомі пили золотий піннистий трунок. Я був у такому настрою, як та чорнявка з „Джеляттерії Італіяна“, що мокла на дощі біля свого ананасового морозива і трохи не кинувся, хапаючи в її обійми. Забагато було людей і так якось годі було це зробити.

Я хотів плакати і над тою виставою худоби, яку я ще оглянув, думаючи застати на ній когось зі знайомих (не дослівно!) і над Люна-парком, що скреготав каруселею та нужденною імітацією „різенраду“, сипав у простір світла й тони львівських шлягерів та аж манив вхопити якусь Марисю й вівкаючи закрутитися на каруселі, і найбільш над „Тарґами“, яких світла традиція зводиться, як усе на світі, до того, що врешті з їх назви пічнуть робити жарти й приповідки й не буде таких, які навіть з редакційною картою йшлиб на таку „ґранду“.

...Але проте мене що який час побачите на „Тарґах“. Є там один експонат, до якого скільки не приглядаюся — щораз цікавіший:

Має білі кучері, темнозелені очі й не потребує реклями.

——o——

глії курити. По актуаліях в кіні і продукціях знаменитої орхестри — властива вистава: Історія дому Ротшильдів. Добра жидівська пропаганда. Вірець як її треба здійснювати в кіні. З оплесків публики виходить, що сучасна Німеччина забагато приятелів тут не має, що Берлін зумів у цьому році втратити тут чимало.

Для відміни — **вечера в дійснім китайськім ресторані**. Всі страви китайські. Гості їдять паличками. Цієї штуки не втну, тому дістаю ложку й вилки. Смачно заїдаю „гар лу гай чар-суй", себто якесь різото з курятини, рижу, китайських грибків, бамбусу й Бог вість ще чого і попиваю зелений китайський чай без цукру. Прислуга біла. Еспанська чи португальська. Англійки спокійвіку визнають свій „расизм" і до такого діла не беруться.

Вже пізній вечір. На вулицях море світла і звичайний пекольний рух авт і автобусів. Але цим разом ще й людський крик.Це голосна **пропаганда тутешніх фашистів і комуністів** на зовтрішний мітінг. У Гайд-парку звичайно. Ідуть поруч обидва пропагатори, розкидають летючки і голосно закликують усіх на свої заврішні демонстрації. І одна й друга пропаганда тут не велике діло. Демократична традиція тут особливо сильна. Всеж таки ціла поліція на сторожі.

А наша пропаганда? Є тут і вона, вчора мав нагоду переконатися про це на обіді в домі одного нашого старого, доброго приятеля. але коли зважити чим є Льондон і Англія і чого вимагає наша справа, то треба її також тут — і передовсім тут — десять разів більше. Очевидно розумної, поважної пропаганди. Не деінде, тільки в Парижі, в Римі і передовсім у Льондоні! Це стара наша думка, але вічно важна. Дуже важна!

О. Л.

# Повчаюча історія.

### Як львівське передмістя Клепарів збудувало в себе церкву.

I

Перед нами невеличка книжечка пера о. Володимира Яценкова п. н. „Сторінка з історії Клепарова", в якій описані заходи міщанства й робітництва того передмістя для збудування рідної церкви. Історія заходів така цікава й повчаюча, що уважаємо за вказане познайомити з ними широкі круги українського громадянства.

Клепарів був донедавна самостійною підльвівською громадою, в якій український елемент творив завжди поважну силу. В 1910 р. австрійський перепис населення виказував у Клепарові 1.441 душ греко-католиків, що становили тоді 21 прц. загалу населення того передмістя. В 1933 році жило у Клепарові 2.198 греко-католиків. Перед двома роками Клепарів, як і інші львівські передмістя, прилучено до Львова.

Клепарівські українці, як і поляки, не мали цілі століття своєї церкви. Українці ходили до далекого св. Юра, або до церкви св. Пятниць, оо. Василіян, а навіть до княжої церкви св. о. Николая та до церкви св. Теодора, по якій залишилась нині лиш назва площі. Полякам було легше, бо вони мали костели значно ближче Клепарова, от хочби костел св. Анни і костел св. Мартина. Греко-кат. клепарівці належали до 27. липня ц. р. до міської парохії при церкві св Пятниць.

Зі зростом греко-кат. громади стали наші люди у Клепарові відчувати чимраз дошкульніше потребу власної церкви. Та не довіряючи власним силам, клепарівські українці взялися в 1904. р. до будови Божого дому — спільно зі сусідами поляками. До комітету будови увійшли зпоміж українців: управитель місцевої школи п. Чиж, бл. п. Іван Романюк, бл. п. Сава Загородний і інші. За їх заходами все українське громадянство Клепарова щедро причинилось до будови Бо було сказано, що кожної третьої неділі греко-католицький священик буде в тім спільнім храмі відправляти богослуження.

Одначе до греко-католицьких богослужень у тім храмі не дійшло. На Йордан 1908. р. українці зібралися із запрошеним з міста священиком на Службу Божу. Та двері храму були замкнені для них. З болючим розчаруванням відійшли. Богослуження в той памятний день відправилося в домі п. Івана Вертипороха, звідки вийшла процесія над річку, за залізничим шляхом, і там відправилось Йорданське водосвяття.



Тогож дня всі визначніші громадяни зійшлись на нараду. Обговорюючи ранішню подію всі дійшли до переконання, що лиш „у своїй хаті — своя правда". Тому однодушно рішили будувати в Клепарові свою церкву. На місці завязався комітет її будови. Війшли до нього в першу чергу ті, що будували спільний храм, а крім них: бл. п. Осип Ганкевич залізн. урядн., с пароха Вовча на Лемківщині, пп. Володимир Маєр, Іван Вертипорох, Осип Вертипорох, Мих. Чапран, бл. п. Ілля Цюприк, Іван Олійник, Клим Жмур, Дмитро Сорока, Методій Варцаба, бл. п. Осип Ґордон, бл. п. Іван Лабінський, Іван Мацелюх, Василь Паньків, бл. п. Микола Ломага, бл. п. Гунька, Павло Тимчишин. Рівночасно тогож дня рішено заложити читальню „Просвіти" і збудувати читальняну домівку, щоб клепарівці мали де сходитися й обговорювати свої громадські справи. Так день Йордану 1908. р. став днем пробудження релігійної і національної свідомости української клепарівської громади.

Розпочалася щира й успішна праця. Заснована загальними зборами в дні 8. жовтня 1908. р. читальня „Просвіти" стала осередком всього громадянського життя. Поміщувалась вона спершу в домі п. Івана Вертипороха, опісля у бл. п. Сави Загородного, який збудував на ту ціль салю поверхні 90 м². Читальня зорґанізувала при собі всіх тих украинців, що досі гуртувались у місцевім польськім „Соколі" та працювали навіть у його старшині. Великі заслуги у цьому положили бл. п. Клим Жмур, урядн. „Дністра", Іван Олійник, залізничник, бл. п. Захар Маринець, тесля, бл. п. Микола Ломаґа, трамваір, бл. п. Стефан Ґурніцький, купець.

Одночасно піднято живу збіркову акцію на купно площі під церкву й читальню. Вже 3. 11. 1908. р. куплено за ціну 13.500 австр. корон гарно положену площу під церкву й читальню. Праця коло площі була величезна: тисячі фір землі навезено на неї, аби відповідно піднести її рівень.

З весною 1909. р. розпочалась будова читальняної домівки. Велику поміч у цьому дістав Клепарів від бл. п. інж. Івана Левинського, професора львівської політехніки, який безплатно виконав пляни, вів будову та жертвував навіть частину будівельного матеріялу.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. ВЕРЕСНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ. 59

## З Українськими Січовими Стрільцями.

### СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Ось пропамятне письмо:

**ВСТУПНІ ДОМАГАННЯ, КОТРІ БОЄВА УПРАВА СТАВЛЯЄ ЯК УМОВИНУ ПОХОДУ УСС З ТУРЕЦЬКОЮ АРМІЄЮ.**

**а) Домагання конечні:**

1. Дозвіл на збирання резерви для першого полку УСС (т. зв. запасна кадра).

2. Безпроволочне іменування шарж в першім полку по предложенні.

3. Безпроволочне стягнення УСС з боєвої лінії!

4. Вибір УСС до задуманої виправи тільки на основі зложеної Боєвою Управою лісти, на яку приймали би і стрільців з 1-ого полку і інших, ще незаприсяжених

**б) Неконечні, але важні:**

1. Загальний дозвіл на творення другого полку УСС, що мусів би бути виданий вже тепер.

2. Запевнення, що 1-ий полк УСС буде доповнений до висоти 5.000 людя.

3. До кожного відділу мадярських і німецьких полків слід прибрати УСС у характері перекладчиків та інформаторів, оскільки ті полки будуть брати участь у воєнних операціях на українських землях як у Галичині й Буковині, так і в Росії.

4. УСС мають повнити етапну службу на українських землях всюди без виїмку.

5. Дозвіл на організування офіцерської і підофіцерської школи для УСС.

**ДОМАГАННЯ Б. У. ДОТИЧНО САМОГО ПОХОДУ.**

I. Німеччина, Австрія і Туреччина мають зложити обовязуючу заяву, що на випадок перемоги над Росією з українських земель буде утворена самостійна Українська Держава. Це становище союзних держав оголошене публично в маніфесті, що його видадуть союзні держави при вступі військ на українські території.

II. Боєва Управа доставляє на турецьку експедицію покищо 400 людей, вибраних Б. У. і зпоміж вже істнуючого полку УСС і зпоза нього, а австрійська найвища воєнна управа звільнить зпоміж українців, що служать у війську, таку скількість і таких офіцерів чи підофіцерів, скільки і які покажуться конче потрібними. В міру потреби і за взаїмним порозумінням число леґіоністів буде побільшене.

III. Союзні держави ґарантують, що УСС при турецькій армії будуть сповняти виключно отсі військово-політичні задачі:

а) служити інформаторами і перекладчиками для порозуміння між населенням і турецькою армією;

б) адмініструвати заняті місцевости у змислі військової адміністрації;

в) повнити службу етапну при помочі турецького загального ополчення (ляндштурму) і місцевих чинників;

г) вести агітаційно-освідомлюючу роботу серед українського населення.

IV. Всі три союзні держави, тобто Австрія, Німеччина і Туреччина забезпечують виповнення отсих умовин:

Відділ УСС, який з турецькою армією перейде на території російської держави, буде влучений до армії одної із союзних держав і як частина тоїж армії користатиме з права комбатантів

2. Відділ УСС може бути ужитий лиш у безпосередній війні проти Росії і лиш на землях заселених українським населенням.

3. УСС дістануть повне, добре і новітнє озброєння, умундурування, виеквіпування та муніцію.

4. Відділ УСС дістане матеріяльні засоби, що запевнять їм удержання аж до кінця війни.

5. Родини УСС дістануть забезпечення на час війни і то найменш в такій висоті й розмірах, як дістають родини австрійських підофіцерів від фельфебля в гору та офіцерів від лайтнанта в гору; забезпечення у вище означених розмірах і висоті дістануть і в часі війни і по закінченні війни родини погибших УСС — анальогічно до постанов австрійського закону про підмоги і забезпечення родин членів австрійської армії.

6. Інваліди УСС будуть побирати і в часі війни і по закінченні війни від австрійської чи пак німецької держави платню, відповідно до їхнього військового ступня і роду каліцтва, одначе ця платня не може бути нижча від інвалідських поборів фельдфебля австрійської армії.

7. На час походу буде доставлена УСС фахова лікарська опіка і забезпечення в медичні матеріяли.

8. Ранені і недужі УСС найдуть приміщення у військових шпиталях союзних держав і будуть тамже коштом тих держав удержувані й лічені.

9. При турецькій центральній військовій владі в Константинополі буде утворена делегація Б. У., зложена з чотирьох делеґатів, у тім одного фахового офіцера і трьох цивільних; та делеґація буде вести і заступати справи УСС у турецькій армії.

10. При найвищій турецькій команді, а також при кожній команді тих турецьких операцій

Дня 8. травня 1910. р. посвячено урочисто площу під церкву при великому здвизі народу й величезному ентузіязмі клепарівців. У томуж році (1910) бл. п. інж. І. Левинський подарував клепарівській громаді прегарну деревляну капличку, яка, як модель церкви в гуцульськім стилі, стояла на краєвій виставі у 1894 р. Чину посячення тої церковці довершив о. офіціял А. Білецький.

Таким робом клепарівці прийшли в посідання хоч і мініятурної, але власної, стилевої деревляної церковці. Їх вдоволення і щастя годі описати, тимбільше, що небавком, бо 15. грудня 1910 р., відвідав їх митр. А. Шептицький. Того саме дня святкували клепарівці перший свій празник св. Апостола Андрея Первозванного у своїй власній хаті.

Майже в тому самому часі (рр. 1909—1910) довершено будову величавого читальняного дому, вартости 80.000 австр. корон, безперечно найкращого з усіх львівських передмість. Вповні викінчено читальняний дім з великою салею аж по великій війні в 1922 р. і 3. вересня тогож року його посвячено.

# За посвячення хреста 300 зол. кари або 7 днів арешту

### Відгомін травневих подій у Мостищині.

Таку кару наложило старосство в Мостиськах на **о. Якима Войтовича**, пароха в Дмитровичах, за те, що дня 6. травня ц. р. без дозволу староства посвятив могилу з поставленим на ній хрестом у Дидятичах, через що, на думку староства, виявив на публичному місці нехіть і легковаження для Польської Держави (арт. 18 про проступки); як також за те, що йдучи в церковних ризах на чолі процесії, зложеної з ок. 300 осіб, уладив публичну маніфестацію або похід (арт. 2 закону про збори з дня 11. березня 1932 Д. З. Р. П. ч. 48 поз. 450) без дозволу влади. А та маніфестація чи пак похід не були релігійним зібранням, або походом, що відбувався в спосіб традиційно устійнений або передбачений в акті, що визнае те віроісповідання (арт. 27 покликаного закону). Через те обвинувачений допустився, на думку староства, проступку з арт. 18. й арт. 7. закону про збори з дня 11. березня 1932 Д. Р. З. Р. П. ч. 48 поз. 450 і за це й засуджено о. Якима Войтовича на грошеву **кару 300 зол.**, або, колиб її було неможливо стягнути на **7 знів арешту.**

Від того оречення староства, виданого на підставі донесення поліції, відкликався засуджений до окружного суду в Перемишлі. Внаслідок того відклику відбулася дня 4. ц. м. розправа в окружнім суді у Перемишлі, яку вів суддя Матія. Обвинувачував заст. прокуратора Пашкевич, боронив ем. суддя Дмоховський.

На питання судді до обвинуваченого, що собі думав, як посвячував могилу і хрест, обвинувачений відповів, що в часі виконування релігійної функції священикові про ніщо думати не вільно, зрештою могили не посвячував, тільки згідно з церковним ритуалом посвятив вкопаний у ній хрест. На дальше питання, для кого ту могилу висипано і для кого той хрест поставлено, обв. відповів, що могилу висипали парохіяни в честь незнаного жовніра, а хрест поставили на ній для хвали Божої. На дальше питання судді, якої національности був той жовнір, для котрої усипано могилу, обв. відповів, що над тим не застановлявся, зрештою міг бути ним той жовнір української народности, що разом з польським військом проганяв большевиків зпід Варшави і своє життя поклав в обороні польської держави перед большевицькою навалою.

Та невелика могила з поставленим на ній хрестом була висипана кількадесять кроків від церкви і обв., як католицький священик, сповнив просьбу своїх парохіян, перевів церковним ритуалом приписану бенедикцію хреста, до якого пішов з парохіянами в церковних ризах та піснею „Христос Воскрес“ закінчив обряд посвячення хреста. Ніякої промови не виголосив ані він, ані ніхто з парохіян. Очевидно обв. не знав, що до посвячення хреста і церковної процесії треба просити дозволу староства.

На хід цілого торжества покликав обв. свідків, одак суддя Матія доказу з тих свідків не допустив і розправу замкнув.

Прокуратор домагався засудження обвинуваченого, бо висипання тої могили і поставлення на ній хреста було, мовляв, вислідом агітації ОУН, а ціль торжества була політичною маніфестацією. Для хрестів і національних героїв є місце на цвинтарях.

В довшій промові відповів прокураторові ем. суддя Дмоховський. Розправа, як підніс оборонець, зовсім не виказала, щоб посвячення хреста в Дидятичах було вислідом агітації ОУН. Дальше оборонець доказував, що досі не треба було дозволу староста до посвячення хреста чи походу церковної процесії і що обв. через посвячення хреста не виявив нічим легковаження польської держави, як це у своїм орeченні підносило староство. Тому оборонець просив увільнити обв. о. Я. Войтовича для браку предметової суті чину з арт. 18 розпорядку Д. З. Р. П.

Після тих промов суддя проголосив присуд, котрим обв. о. Якима Войтовича признав винним і засудив на ту саму кару, яку на обвинуваченого наложило староство.

Проти цього присуду заповів оборонець обвинуваченого касацію.

При цій нагоді треба сказати, що могилу з хрестом у Дидятичах на приказ староства усунено

*

Така сама розправа перед тим самим суддею відбулася 8. вересня проти **о. Льва Савицького,** сотрудника у Волчищовичах, котрого староство в Мостиськах засудило за посвячення могили і хреста на **500 зол. кари, або 14 днів арешту.**

Суддя Матія відложив розправу в цілі засягнення інформацій у львівському воєвідстві, а саме: хто дав ініціятиву до сипання могил і ставлення на них хрестів.

І дивна річ, що в подібній справі о. Войтовича той самий суддя про це не питався, а в справі о. Савицького тою обставиною зацікавився.

---

...их армій, при яких будуть УСС, буде доданий один офіцер УСС для ведення і заступства справ УСС у дотичній армії, як делегат У. Б. Ці офіцери могтимуть служити інформаторами і перекладчиками дотичному штабові.

11. Всі іменування офіцерів у тім відділі УСС, що бере участь у турецькій виправі, переводить автомно на предложення делегації Б. У. сама Б. У., чи пак ГУР з тим, що ті іменування чи авансування є важні й обовязують військову владу всіх трьох держав.

12. До експедиції УСС буде доданий адміністраційний уряд, зложений з осіб української народности з правничими студіями, або загалом адміністраційними кваліфікаціями, і тими особами будуть обсаджені адміністраційні уряди на здобутих турецькою армією українських територіях.

13. Здобуті турецькою армією українські території будуть адміністровані українськими адміністраційними урядами, передовсім зпоміж місцевих українців, як функціонарями українського центрального адміністраційного органу.

### ВНУТРІШНІ ПІДГОТОВНІ РОБОТИ.

1. Союзні держави доставлять матеріяльних засобів на видання: а) інформаційної книжечки про відносини на територіях, що будуть тереном війни; б) інформаційної книжечки про історію визвольних змагань українського народу; в) інформаційної книжечки про український нарід, його землі, його минуле і сучасні змагання — для чужинців (німців-турків); г) відозв і проклямацій до місцевого населення з поясненням турецького походу на українські землі; з) орієнтаційної мапи про територію, де буде вестися війна.

*(Далі буде.)*

# По широкому світі.

— На східно-китайській залізниці під Сінінґай Таонан китайські бандити висадили із шин потяг, який опісля острілювали. Багато пасажирів згинуло.

— Воєнний стан в Румунії, оголошений після смерти премієра Дуки на 6 місяців, буде продовжений на такий самий час.

— В Ковні розпочалася міжнародня залізнича конференція при участи делегатів Німеччини, Польщі, Совітів, Латвії, Литви і Чехословаччини

## Страйкові заворушення.

НЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. В місцевости Вунсокет на острові Роде дійшло до гострого конфлікту між робітниками страйкарями ткацьких заведень і міліцією, яка вжила пальної зброї. Юрба зложена з 5.000 робітників пробувала дістатися на терен фабрики, де працювало 300 робітників під охороною сторожі. Наслідком стріляниини багато осіб ранено.

## Страйк в Америці затягається.

ВАШИНҐТОН, 13. 9. ПАТ. Урядова комісія, яка старалася довести до порозуміння між робітниками страйкарями і працедавцями, зреклася дальших зусиль з огляду на непохитне становище працедавців. Звідомлення урядової комісії стверджує, що на випадок прикладення інших метод можна буде довести до справедливого та успішного поладнання конфлікту.

Покищо обі сторони готовляться до дальшої боротьби. Страйкарі запевнюють собі допомогу інших професійних організацій, а промисловці зміцнюють сторожі, що хоронять фабрики. Предсідник американської федерації праці заявив, що звернеться до през. Рузвельта і представить йому теперішню ситуацію, яка витворилася у волоконному промислі Зл. Держав.

ВАШИНҐТОН. За офіціяльними обчисленнями у волоконному промислі страйкує 390.000 робітників, а 280.000 не припинило праці.



## Совіти велять себе просити.

ЖЕНЕВА, 12. 9. ПАТ. „Журналь де Женев“ повідомляє, що радянський уряд, якому закомунікували текст запрошення Совітів до Ліґи Націй, має деякі застереження щодо цього тексту і зажадав поширення та доповнення формули запрошення.

## Спадок фреквенції в німецьких вищих школах.

БЕРЛІН, 13. 9. ПАТ. На основі урядової статистики число слухачів у вищих школах у зимовому семестрі спало на 13 прц. в порівнанні з торічним семестром. Зміж студентів, які цього року зложили матуру, тільки 40 прц. допущено до університетських студій.

## Міжнародній летунський турнір.

### ЗМАГУНИ В РИМІ.

РИМ, 12. 9. ПАТ. На летовищі в Літоріо під Римом осіло загалом 23 літаків, з того 9 польських, 8 німецьких, 3 чеські, 2 італійські і 1 англійський під польськими барвами. Досі відступили від челенджу 5 німців, 3 поляки і 3 італійці. В Неаполі залишився італійський летун Тесоро, який відтягнеться мабуть від дальших змагань.

### ПЕРЕДОСТАННІЙ ДЕНЬ ЛЕТУ.

ЛЬВІВ, 13. 9. ПАТ. Сьогоднішній денний етап окружного лету довгий на поверх 1.300 км., отже належить до середніх. Летуни, які сьогодні вилетіли з Риму, полетять на Ріміні понад Апеніни. Цей відтинок довгий вправді тільки на 230 км., не належить до легких. По дорозі находяться гори до висоти 1.400 м., часто в мряці. З Ріміні траса веде до Загребу. В простій лінії можна би перетяти Адрійське Море (коло 120 км. лету) і виходячи на порт у Полі, дістатись до Загребу. Одначе челенджовий правильник наказує надробити дорогу (510 км.) і летіти здовж італійського побережа на Трієст. Летуни залишать Венецію на право у віддалі тільки 20 км., летячи над урожайною льомбардською долиною. Ще перед югославянською долиною летуни мусять набрати висоти, бо чекають їх знову гори, що доходять до 2.000 м. Набравши бензини в Загребі, летуни полетять до Відня, віддаленого на 270 км. Після вистартування з летовища з Асперн приходить найкоротший відтинок лету небагато понад 100 км. Відень-Брно, після чого летуни осядуть у Празі, віддаленій тільки на 186 км. У Празі летуни проведуть ніч і на другий день ранком вирущать до останнього лету, що веде крізь Катовиці, Львів, Вильно до Варшави.

### У ПРАЗІ.

ВАРШАВА, 13. 9. ПАТ. Сьогодні між год. 5. і 7. ранком летуни, що беруть участь в челенджу, вистартували з летовища Літоріо під Римом до дальшого лету в напрямі Загребу. В год. 10.19 летун Влодаркевич осів у Загребі.

БРНО, 13. 9. ПАТ. Перший осів тут Влодаркевич в год. 13.10, другий Дудзінський в год. 13.25, Остеркамп в 13.40

ПРАГА, 13. 9. ПАТ. Перший осів тут Влодаркевич в год. 14.10, далі Дудзінський в год. 14.21. На летунському майдані витали летунів юрби народу.

## Селяни настроєні ворожо.

Орган Комінтерну, московська „Правда", містить у дальшій черзі статті, в яких доказує, що селяни поважної більшости совітських округ саботують хлібоздачу й тому цьогорічний плян хлібозаготівлі ледви чи буде переведений. Як виходить зі статтей, в багатьох оселях підтримують теж місцеві комуністичні організації, зокрема на Україні, антибольшевицькі й ворожі Совітам тенденції селян-одиночників та колгоспів.

## Мусоліні радить замкнути масонські льожі в Австрії.

ПАРИЖ, 19. 9. КАП. Французька преса повідомляє, що Мусоліні предложив австрійському урядові замкнути масонські льожі. Як розійшлася вістка про це, „найвеличавіші брати": Евген Ленгоф, бувш. великий командор Найвищої Австрійської Ради та бувш. міністер д-р Курт Райхель зголосили виступлення з австрійської масонерії. Віденську льожу масони покидають масово. Треба зазначити, що 80 проц. австрійських масонів це жиди.

## З нових видань.

Улас Самчук: ВОЛИНЬ. Роман-хроніка у 3-ох частинах. Відбитка з літ.-наук. журналу „Дзвони", Львів, 1934., ст. 215.

Відбитки, що виходять окремими книжками, роблять часто кривду авторам, які заслуговують на щось більше, як на латаницю журналів т. зв. „продовженнями". Коли це повість, наш читач — у протилежність до европейського, що заохочується фрагментами, поміщуваними у періодичній і неперіодичній пресі — пригадує собі, що „десь уже з цього щось читав" і має ще одну книжку „за собою".

Повість Уласа Самчука „Волинь" може тужливо вижидати читачів не тільки тому, що це відбитка і не тільки тому, що цей великий том покищо перша її частина. Повість ця належить до роду літератури дипльоматично, мовчки бойкотованого нашою інтелігенцією, яка віддавна не читає книжок, де змальований селянський побут. Ця інстинктова нехіть до тої літератури має вже свою історію. Галицькі письменники назагал нецікаво оповідали про селянське життя; зрештою навіть найцікавіші сюжети, коли їх повторяти сто літ, можуть знудитися, незалежно від патріотичних настроїв громадянства.

Коли скажемо, що Улас Самчук дає повість у дусі Панаса Мирного, ні трохи неперестарілу, живу, цікаву — скажемо комплімент, що мало кого заохотить узяти її в руки. Трапилося так, що я читав її безпосередньо після повісти І. Липи „Козаки в Московії" і загартовував свою волю до нової „примусової" лектури. Якою свіжою і ненадуманою видалася мені буденщина Самчукових героїв після авантюристої виправи Липових лицарів! Тут дрібні проникливі спостереження, нанизані на одну психольогічну нитку, що охоплює щораз ширшу сферу людського життя, там події, якби з історичного документу, подібного до сотні інших, давно вже нам відомі.

Самчук змальовує вам боротьбу нашого селянина за землю: як він усі свої думки та всі свої сили підпорядковує свідомости, що треба щораз більше ґрунту для дітей, які підростають, щоби не бідували, як він. З тією любовю до дітей звязана так само непереможна, напів несамовита любов до землі, яка висмоктуючи з хлібороба всі соки, родить у ньому своєрідну гордість, завзяття і нічим незамітну насолоду.

Поруч цього головного мотиву розгортаються ще інші: родинна атмосфера голосних клопотів і тихих радощів, а головно — дозрівання дітвори. Самчук дає мистецьку аналізу фізичного та психічного розвитку молодого сільського хлопця, — аналізу, якої не найдете в нашій літературі ні в такій ширині, ні з такою тонкістю переведеної. Могутня постать голови рідні Матвія нагадує в неодному моменті похмурого героя Гамсунової епопеї „Благословенство Землі": — ця згадка так і підсуває думку, що Самчук пішов за протилежним мотивом, ріднішим світові нашого селянина, змальовуючи не благословенство, а прокліп Землі.

У добі, коли автори, головно молоді, ширяють попід непроглядними чужими небесами, щоби найти новий сюжет і кінчають на блідих тінях власної блідої уяви, поява такої повісти як Самчука, що передає реальне життя, яке знає і розуміє, — рідке і радісне явище. Письменник, що з насолодою відтворює хочби найдрібніші моменти найдрібнішого чужого життя — зупиняючися на них теплом свого серця і проблисками ворушкої рефлексії йде за інстинктом, який більше варт, ніж намагання „кинути високу ідею" — покладену апріорно, вимучувану міркуваннями та постатями, дочіплюваними до неї, як додатками.

Має Самчук розмах, природний гін, що наливає слова кровю, — має великий запас народніх, соковитих висловів, які виливаються самохітно у неодну оригінальну метафору. Знаючи умовини праці наших молодих авторів, не можемо дивуватися, коли їх твір показується на люди так само, як часто і сам їх автор: недбайливий в одязі, непричепурений, навіть неохайний. Про такі твори як „Волинь" ніхто не скаже цього з докором, тільки з жалем, зідхнувши: як він міг би виглядати, перейшовши через руки літературного кравця і стрижія!

Зараз після першого розділу вражає читача те, що тільки він один має заголовок — усі інші значені тільки римськими цифрами. Що більше навіть і ці цифри зазначені тільки випадково: автор, загнавшись у рукопис, раз давав зірки там, де зупинявся у розділі, то знову вкладав у розділ оповідання, що повинні би для самого настрою кінчитися зупинкою.



Барвиста багата мова Самчука, поплямлена сям-там недоглядами і ляпсусами, яких не списав би в одному фейлетоні. Вибираємо деякі з них не з мудрагельства, або з педантизму, а для виправдання: чому такої недостачі не можна промовчати. Повість Самчука, хоч не свіжа — одна з найкращих наших книжок за останні роки; одна з рідких тим, що можна до неї вертатися, почуваючи, що ми не взяли з неї всього за одним віддихом, як це буває з більшістю наших книжок.

Втягніть у себе такий опис:

„Другий ранок — недільний ранок. Про це знає усе. Сонце недільного ранку сходить так, як завжди. Ліс стоїть бальоріше. Поле маєрить, мов прапор. Небо синє, так сильно синє, як [illegible]ково. Мов залізні гравюри стоять непорушно черешні. Цвітуть дикі рожі в біжі, а [illegible] стрішкою пліт, простягнув свої рамена на [illegible] захід, ховаючись у заростях величезних [illegible].

„Пасіка нагадує забутий музичний інструмент. Хтось вдарив по його струнах і вони гудуть, зливаючись з далеким, далеким дзвоном, [illegible] птахами несеться звідти з півдня, зза лісу, [illegible] синяві горить позолотою хрест і біліє над горою і зеленню струнка прадавня дзвінниця.

„Воздух насичений медовими випарами [illegible] роздзявлених устах квіток совають свої [illegible] зади джмілі з набухлими незґрабними [illegible] Великий квадратовий шмат цвітучої конюшини, в якій довго живе нічна роса, нагадує перський килим, тонкої тканини, розстелений тут для якоїсь урочистости. Від нього довгою стрічкою, стікаючи до зеленого запусту дубняку, біліє нивка гречки, обсипаної міріядами, бальорих бджілок.

„Чекайте. Зараз із темного дубового [illegible] вийдуть якісь величні люди зі співами і [illegible]ми. Вони пройдуть повільною ходою [illegible] гречки і зупиняться на розстеленому килимі конюшини. Дзвони литимуться просто з неба. Сонце співатиме святий найбільший гимн. Ті від хмарок, що нечутно, мов дихання, [illegible] свої прозоросрібні вуальки, торкнуться [illegible] пісень землі, підхоплять їх і віднесуть, [illegible]несуть..."

Може це і не дуже оригінальне, мало модерне, але достроєне до побутового тла. І не лякайтесь, описів таких небагато: всі вони короткі, [illegible] наче кілька акордів увертюри до дії.

Тимбільше вражають скреготи: москалізми „саме головне" зам. найголовніше, „самий безпечний" зам. найбезпечніший, „тобі болить [illegible]жиська", „душу роздираючий концерт", [illegible] (ледви) світає", „сми(!)калка" зам. [illegible] зум; „я до вас по ділі"; неособові форми [illegible] вильно вжиті: „Спочатку то йшлось (йшли [illegible]", „ніс його обсмаровано" зам. обсмарований; [illegible] стелюються настільники, крається пасва", [illegible] галицькі впливи: „після" у значінні польського **odlug**: „після нього" замісць на його [illegible]; „ходить про те" зам. іде про...; „так заходили" [illegible] зам. „такий зах".; „нічого не вкурав" (wskórał) [illegible] „почав ходити до каміню" (!), „мимохідь" (!), „кпляться з мене", „виленялий", „потер[illegible] руки", „керпатий", „пречандали", „почеп[illegible] вав", „переберав", „метець", „скрізь", „[illegible] пився", „щоб **розчутися** про ті землі"; [illegible] хлопцям не можна витримати від реготу" [illegible] значінні: „тоді хлопці не можуть витримати". Так „Для (!) Насті такі слова подобалися"; „Пожирав (!) кожне було досить займаючого"; „Пожирав (!) ... ний тембр (!) розважливого (!) з проскоком ... ванням (!) голосу".

Все це наче ряботиння на личку красуні.

М. Р.

# Зловживання в московському тресті.

**Чергова велика панама Совітів.**

З Москви повідомляють, що контрольна комісія, назначена урядом, викрила підчас контролі московського бавовняного тресту великі зловживання у фабриці „Красная армія і флот“. Осяги робітників далеко не доходять до приписаних норм видатности. Фабрика виробляє теж гірший, як назначено, товар і майже дві третини його визнали непридатним до вжитку. Варстатові салі такі занедбані й неохайні, що зупини машин спричинюють постійні прориви в роботі. Контрольна комісія найшла в одному тільки варстаті 20 кґ. пороху. За час одного року мусіли змінити 4 рази керівних урядників. Технічних провідників роботи змінюють постійно. Навіть робітники зміняють за часто місце праці й тому не можуть вишколитись. Очевидно, ці явища впливають дуже деморалізуюче на дисципліну праці.

—o—

# Міністер Косцялковський на Волині.

Аґенція „Всхуд“ повідомляє: „Міністер внутрішніх справ Зиндрам-Косцялковський відбув кількаденну інспекційну подорож по волинських повітах у товаристві начальника національного виділу при м-стві внутрішніх справ Сухенева-Сохацького. Міністер стрінувся в тій подорожі з представниками місцевої суспільности. У промові до населення міністер підкреслив, що в своїй політиці на окраїнах буде керуватися ідеєю братнього співжиття всіх мешканців окраїнних воєвідств, без огляду на національні та релігійні ріжниці“.

—o—

# НОВИНКИ

**— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.**



**— Особисті вісти.** П. Олена Дроздовська зі Львова, б. учениця В. Музичного Інституту ім. Лисенка, покінчила цього року віденську консерваторію Neues Wiener Konservatorium із відзначенням.

**— Радіові репортажі з летовища в Скнилові.** В пятницю і суботу будуть осідати на летовищі в Скнилові чalенджові летуни. Львівська радіостація рішила інформувати про хід лету тих усіх, що не зможуть прибути на летовище. Впродовж двох днів на скнилівському летовищі будуть робити службу функціонарі радіостанції, що інформуватимуть мікрофоном про прилет кожного літака. Правдоподібно вже в пятницю в год. 8. будуть інформації про прилет перших змагунів. До радіослухачів промовлять теж летуни, яких представники радіостанції запросять до мікрофону. В суботу в год. 18 п. Гелена Вольська виголосить фелетон, в якому представить свої враження з перелету чalенджових змагунів понад Львів.

**— Чalендж у радіо.** Доповняючи вчорашню вістку про радіопередачу чalенджу, повідомляємо, що львівська радіостація надаватиме з летунського майдану у Львові ще 2 авдиції в пятницю 14. ц. м. в год. 8.45—9.10 і в год. 11.20—11.35.

**— Громадські хроніки до записування важніших подій у громадах.** Союз сільських громад приступив до введення в громадах „Громадської хроніки“, в якій списували би важніші події з життя громад. Так улекшено би на будуче праці над історією та монографією поодиноких громад. Громадську хроніку мають вести на основі форми, однакової для всіх громад. Міністер внутрішніх справ видав до воєводів обіжник піддержувати ініціятиву громад у справі ведення хронік.

**— Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 124608. 10.000 зол. на ч. 40403, 97581, 141491, 167985. 10.000 зол. на ч. 8004, 24804, 78787, 89019, 156739. 5.000 зол. на ч. 14672, 41165, 63173, 105978, 118660, 147566, 162872. 5.000 зол. на ч. 128213. 2.000 зол. на ч. 18571, 33683, 50572, 52816, 59558, 61697, 80665, 90673, 91034, 92244, 98429, 110855, 122764, 127929, 155464. 2.000 зол. на ч. 641, 11129, 19954, 28298, 30212, 40846, 51409, 75209, 115474, 122886, 130434, 148588, 154656, 164466 1000 зол. на ч. 5263, 7124, 7455, 9576, 9931, 18848, 19879, 23908, 23962, 25975, 37088, 38567 40985, 41388, 50870, 59007, 65726, 67934, 71581, 73543, 80239, 90547, 93546, 95090, 98527, 99737, 103326, 105780, 136683, 137169, 137629, 138825, 143332, 144857, 145413, 145755, 146073, 148135, 152798, 153320, 158585, 160024, 164342, 167992, 168698. 1000 зол. на ч. 2203, 4689, 7322, 10446, 41905, 42568, 47418, 54433, 61048, 83004, 85752, 98291, 104412, 106676, 110043, 111991, 118125, 123833, 132066, 138981, 140834, 147848, 151150, 152322, 154439, 156552.

**— Папір подешевіє.** В паперничих колах кружить поголоска, що в найближчому часі зазначиться дальша знижка цін паперу. Купці, що ведуть торговлю паперовими виробами, на основі тих поголосок здержуються з виданням нового цінника. Знижка має сягати до 10 прц.

**— Туристичні фільми.** З ініціятиви виділу туристики польського м-ства комунікації накрутять кілька туристичних фільм.

**— Жінка в ліжку під памятником Собіського.** В середу 12. ц. м. мало середмістя Львова десь біля 10. год. вечором небуденну сенсацію: якісь три жінки принесли під памятник кор. Собіського складане ліжко, дві з них пішло, а третя розложила його, простягнулася, зівнула й лягла спати. Ліжко, до того ж з жінкою на ньому, викликало навіть у ту пізну пору сенсацію і надовкола незвичайної нічліжниці зібралася така товпа, що поліцаї не могли до неї дотиснутись. Щойно надіслана поліційна таксівка забрала „злочинницю“ з її постіллю на комісаріят, де виявилося, що це безробітна зарібниця, 42-літня Марія Мельник, яка аж такою демонстрацією хотіла звернути увагу на своє катастрофальне положення й нужду. Нещасну взяв в опіку маґістрат.

**— Спільник Цибульського на волі.** У львівському суді відбулася відклична розправа проти возьного університету, Фр. Обача, засудженого 17. липня ц. р. за те, що дав відомому львівському опирові Цибульському ціянкалі, на 6 міс. вязниці. Від цього присуду Обач відкликався, а суд, беручи під увагу факт, що 45-літній Обач втратив посаду, відпокутував вже досі свою провину, та що якби не злочин Цибульського, він за ціянкалі, вартости 30 сот. дістав би всього кілька днів арешту — затвердив вправді йому кару, але завісив її на 2 роки. Обач вийшов з вязниці на волю.

**— Львівська хроніка.** Апеляційний суд зменшив покінченому ґімназистові Ізид. Бомзе, засудженому в Самборі за ошуканство на 3 роки вязниці, на півтора року. — Стверджено, що десператом, який кинувся під потяг на Персенківці, є шавець Ян Мазур зі Львова. — У заг. шпиталі помер 18-літний уч. Техн. Школи, Осип Заблоцький з Жорниськ, якого ненавмисне пробив вилами дуже важко його молодший брат Михайло. — Біля чalенджової таблиці на Марійській площі арештувала поліція відомих злодіїв Голода, Ашкеназого й Біловонсівну, що бушувала серед юрби читачів щоденного висліду цих летунських перегонів. — Маркуса Зільбера арештували за крадіж дорогоцінностей вартости 950 зол у Г. Гданської.

**— Краєва хроніка.** В коломийському повіті сконфіскувала влада до 100 кґ. нелеґального тютюневого сирівця. — В Перемишлі присудили б. власника „Кредитової каси для торговлі“ Треттера за зловживання на 8 міс. вязниці. — На 8 міс. вязниці присудили теж перемиського купця Ізака Фельнера, що легковажно висловився про польську державу. — — В Протесах пов. Жидачів застрілено в полі Франка Курцеля. Поліція арештувала Івана Черкеса та його сина Миколу, що мали з ним особисті порахунки.

**— Великий неврожай у тернопільському воєвідстві.** Згідно з датами, що їх зібрав хліборобський виділ воєвідства в Тернополі, неврожай жита в тому воєвідстві доходить до 50 прц. нормальних жнив і обняв ок. 200 тисяч гектарів, або 50 прц. нормального засіву озимини. У деяких повітах поля переорали до 80 прц. Втрати, заподіяні громадам, були дуже великі. Все цьогорічне жито мусять тому вважати запасом зерна на насіння та вчасти на прохарчування міст. Скількість жита, потрібного для засівів, в осени ц. р., обраховують на сто вагонів. Так то тернопільське воєвідство навістила справжня хліборобська катастрофа.

**— Нелеґальне варення соли.** В Текучі пов. Коломия поліція сконфіскувала 2.300 кґ. немонопольної соли. Випродукували собі її люди домовим способом. Зроблено на них донесення до скарбової влади.

**— Пожежа.** В селі Уїзд пов. Рогатин згоріли господарські будинки Онуфра Собка разом з живим і мертвим інвентарем. Вогонь перекинувся опісля на сусідні господарства. Загальну шкоду обчисляють на 20.000 зол. В часі ратункової акції попеклася тяжко 25-літня Анна Стецька. Пожежа повстала наслідком необережности з вогнем.

**— Трагічне жидівське свято.** В Самборі відбулася жидівська врочистість очищування гробів. Коло 150 жидів зібралося на мості над річкою Млинівкою і кидали окрушки хліба в воду, як велить жидівський звичай. Старий перегнилий міст не видержав такого тягару і нагло завалився. Тільки частина зібраних встигла втекти на беріг, а решта впала в воду. На щастя вода наслідком розірвання тами не була велика, бо глибінь не перевищала одного метра. Скінчилося на тім, що люди, між ними багато жінок і дітей, трохи скупалися, причому тяжче і лекше потовклися. Дехто з них згубив у воді дорогоцінности, гроші, годинники і т. п. Кілька осіб так сильно потовклося, що мусіли кликати до них лікаря.

**— Ще жертви світової війни.** При будові дороги Луцьк-Володимир біля села Серничкн робітники відкопали гарматне стрільно, що лежало в землі ще з часів світової війни. Стрільно з причини необережности людей вибухло і вбило пятеро осіб на місці. Вибух був такий

сильний, що розірвав тіла на кусники, а крім того вбив 2 коні, що паслися недалеко. Рівночасно двоє коней покалічило.

— **Цигани вкрали дитину.** Біля Котинян на Волині придержано двох циганів і циганку з возом і парою коней. На возі знайшли схованого 6-літнього хлопця на імя Стефана, якого цигани вхопили в однім селі. Назви того села не памятають. Цигани оправдувалися, що хлопець їм дуже подобався, а що своїх дітей не мають, то хотіли його виховати.

**ВИГРАНІ 20.000 на ч. 40712**
**„ 15.000 „ „ 99736**
**„ 10.000 „ „ 34203**
**впали в колектурі „ЩАСТЯ“**
**Львів, Сикстуська 12.**

— **Жахлива залізнича катастрофа в Румунії.** На лінії Букарешт-Жімболія наїхали на себе два особові потяги, наслідком чого згинуло 10 осіб, а 100 осіб є тяжко ранених. Обі льокомотиви перемінилися в купу розторощеного і позгинаного заліза. На місце катастрофи приїхав міністр шляхів.

— **Смерть Брешко-Брешковської.** В одному селі к. Праги померла в 90. році життя відома революціонерка Катерина Брешко-Брешковська, звана популярно „бабушкою російської революції“. Належала вона до соц.-революціонерів групи Керенського і провела 43 роки на засланні у Сибірі. Виїхавши на старости літ після приходу до влади большевиків у Чехословаччину, жила кілька літ в Ужгороді на Закарпатті, де москвофіли, використовуючи наївність та незорієнтованість „бабушки“, уживали її нераз до реклями для своїх негідних цілей. Перед двома роками, не бажаючи компромітувати Брешковської на дальшу компромітацію, вивезли її однопартійці на село під Прагу, де вона отсе й померла.

— **Знову горить корабель.** На французькім рибацькім кораблі недалеко Остенди вибухла пожежа. Корабель везе 2.000 літрів машинової ропи. З допомогою загроженому кораблеві поспішив один бельгійський корабель.

— **Ріжні вістки.** На міжнародньому конгресі византольогів у Софії буде 230 делегатів із 18 країн. — Відомий грецький діяч і дипльомат Венізельос вернувся до Атен після довшої подорожі до Европи. — Нововибрана на становище генерала „Армії спасення“ донька покійного ген. Бутса — Евангеліна виїхала з Льондону до Ню-Йорку; штаб цього релігійного товариства зорганізував для неї прилюдну овацію на залізниці, при її відїзді. — Відомий австралійський летун Кінгсфорд Сміт установив новий рекорд: перелетів він із Мельбурна до Перт (3110 км.) за 10 годин 22 хв., себто по 300 км. на годину. — Трьох людей, досі невідомих, кинулось до водопаду Ніяґари і згинуло. — У Франції в департаменті Вар вибухла пожежа наслідком необережности одного мисливця; горить ліс Ляваль. — В амер. місті Анн (Меріленд) прийшло до вуличної сутички між 200 білими і 500 муринами; причина була дрібна: якийсь білий ударив мурина. — 4 совітських плавців переплило Волгу з Вольська до Саратова, себто 140 км. за 4 дні, враховуючи у цьому зупинки і відпочинок, у воді сиділи вони 24 години, бо за ними плив човен з тренером, лікарем і кухаром.

— **Чи найстарші сучасні люди?** На закладах друкували ми фейлетони на тему довголітности людей. Автор цих фейлетонів, учений фаховець, твердив, що багато людей доживає пізнього віку, хоч назагал про це не знаємо. Саме нині приходить звістка, що в Африці живе мароканець Сіді Гаґіль у 177 р. життя; від 150 літ займається він лікуванням недужих спеціяльною чудодійною методою: надихуванням недужого. Одночасно стверджують, що в Іпеку, у південній Сербії живе жінка Станойка Бакіц, що має 155 літ. Вона була тільки раз у житті недужа.

— **Париська вистава у 1937 р.** дістала вже офіціяльно свою назву: „Міжнародня виставка мистецтва і техніки у модерному житті“.

## Нові книжки й журнали.

**Володимир Хронович: „ІВАНКІВ ДЕНЬ“.** Вид. Дитячої Бібліотеки „Світа Дитини“, книжечка ч. 126, стор. 64, мал. 8-ки, 10 образків Е. Козака. Ціна: 90 сотиків. Це дуже цікаве оповідання про наймолодшого Іванка, сільського школярика, як він проводить свій день. Автор, народній учитель, підхопив незвичайно цікаві моменти з дитячого життя сільської дитини і в легенькій та приємній формі передав їх у тому оповіданні. Для сільських бібліотек ця книжечка необхідна. Її повинен прочитати кожний учитель і священик.

# ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

## Театри.

**Великий Міський Театр.**

Пятниця, 4. IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу“.

Субота, 15. IX. год. 8·15 веч. Концерт Бронислава Губермана.

**Театр Ріжнородностей.**

З приводу приготувань до відкриття нового сезону нечинний.

## Кіна.

АПОЛЬО: „Маркіза Йорісака.“ (Битва).
АТЛЯНТИК: „Кіт і скрипка“ (Джанета Мекдональд, Рамон Новаро).
ВАНДА: „Пімста донського козака“, „В кожній пристані дівчина“.
КАСІНО: „Пімста п. Ікс“.
КОЛІСЕЙ: „Спритна дівчина“, ревія „Хай живуть Торги!“
КОПЕРНИК: „Щойно вчора“, „Меч: Польща — Німеччина“.
МАРУСЕНЬКА: „Схоплення“ та ревія.
МІРАЖ: „Монсіє Бейбі“.
МУЗА: „Невидний чоловік“.
ПАН: „Танцююча Венус“.
ПАЛЯС: „Князь Аркадії“.
ПАСАЖ: „Дім Келера“, ревія: „Едьо жениться“.
РАЙ: „МЕРТВІ ДУШІ“.
СВІТ: „Рік 1914“.
СОНЦЕ: „Золоті сильця“ та ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ґрафиня Монте Хрісто“ і ревія.
ХИМЕРА: „Гопля!“ (Клара Бов).
УТІХА: „Брат дієвола“ і Флїп і Флап“

## Закордонне радіо.

**Пятниця, 14. вересня 1934.**

**Відень** (506,8) 12·00 Концерт, 17·50 Скрипка та гітара, 20·30 „Лібелай“ песа Шніцлера, **Братислава** (298,8) 15·15 Концерт, **Прага** (470,2) 19·10 Оп. музика. Концерт, **Париж** (1649) 10·15 Концерт, **Атльона** (531) 20·30 Спів (Колінс, сопр), 21·15 Ірляндські пісні, **Білгород** (439,8) 18·30 Пісоньки, **Берлин** (356,7) 14·15 Солісти, 18·30 Шубертові пісні (Дрозін, баритон), **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·00 Фортепян, 20·45 Концерт (музика, хор), **Штутгарт** (522,6) 15·10 Музика, спів, **Будапешт** (549,5) 12·05 Два фортепяни, 13·10, 20·45 Циг. музика, 22·20 Солісти (спів, музика), **Мілянo** (368,6) 17·10 Вок. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 20·45 „Прімавера Скапіліята“ опера І Штравса.

**Субота, 15. вересня 1934.**

**Відень** (506,8) 16·35 Цитристи, 19·00 „Манон“ оп. Маснета, 23·45 Танцова музика, спів, **Кошиці** (259,1) 19·10 Весела програма (муз. спів), **Прага** (470,2) 19·10 Квартет дударів, **Париж** (1649) 20·00 „Княжна Трапезунту“ оп. Офенбаха, **Атльона** (531) 20·10, 21·45 Спів, 20·50 Сольо на арфі, 21·25 Ірл. музика, **Білгород** (439,8) 12·05 Пісоньки й мельодії, 20·30 Оперетка, **Люблянa** (569,3) 20·50 Спів, **Берлін** (356,7) 16·00 Легка музика. пісоньки 18·20 Скрипка, **Кельн** (455,9) 20·15 Великий вестфальський вечір, **Мінхен** (405,4) 17·50 Камер. музика, **Штутгарт** (522,6) 10·10 Пісні й балади (Гавзер, баритон), **Будапешт** (549,5) 18·35 Аої та пісні, **Мілянo** (368,6) 20·45 Оп. вечір: „Зузанина тайна“ оп. Вольф.-Феррарі, „Ле Преціозе Рідіколе“ оп. Лятуади, **Рим** (420,8) 17·10 Вок.-інстр концерт.

## Львівське радіо.

**Пятниця, 14. вересня 1934.**

6·45 Ранішня авдиція, 7·30, 22·00 Рекламовий концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольґ. вістки, 12·05 Сільва рерум, театр. репертуар, 12·10, 13·00 Концерт гавайських гітар, 12·25, 23·15 Окр. лет у Мокотові, 12·50 Балачка для жінок, 13·05 Полудневий денник, 15·30 Експорт, 15·35 Економічні вістки, збіжева біржа, 15·45 Муз. репортаж: Найгарнійший голос світа — Карузо, 16·45 Авдиція для хорих, 17·15 Фортепян, 17·50 Захист для малолітніх, 18·00 Мистецьке життя, 18·10 Мандрівка по львівських церквах, 18·15 Шуманові пісні, 18·45 Століття варш. Цитаделі, 19·00 Концерт Данового хору, 19·25 Актуальна балачка, 19·35 Рецитації поезій, 19·50, 19·56 Спортові вістки, 20·30 Симф. концерт, 23·25 Гр. плити.

**Субота, 15. вересня 1934.**

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки 12·05 Сільва рерум, театр. реперт., 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Чайковський: „Ромео та Джульєта“ — увертюра з гр. пл., 15·30 Експорт 15·35 Біржевий огляд, 15·45 „Новинки“ (гр. пл.), 16·30 Театр Уяви: авд. для дітей: „Пінокіо“, на осн. Кольодія, 17·00 Камер. концерт, 17·50 Відч: „Дім і родина“, „Конституція найменшої держави“, 18·00 Чаленджеві летуни в перелеті через Львів, 18·10 Сільва рерум. Мистецьке життя, 18·15 Ювилей гумориста (вес. авд.), 18·45 Репортаж, 19·00 Сучасний джезовий танець (спів, два фортепяни), 19·20 „Бучач, чарівне місто, що старається бути погане“ (відч.), 19·30 Скрипкові твори (гр. пл.), 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Кінець міжнар. лет. змагань у Мокотові, 20·35 Пісоньки, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Фортепян, 21·45 „Вибух війни“ ос. спог. Жигм. Кісілевського. 22·15, 23·05, 23·40 Танцова музика, 23·00 Комунікат лет. турніру.

## БІРЖА.

**ГРОШІ.**

Долар у Львові у приватних оборотах 5·19·50 зол.

Німецькі марки 210·50, фр. франки 34·86 і пів, шв. франки 172·58, фунти стерлінги 26·23, австр. шилінги 98·50, чеські корони 21·99, рум леви 39·50—41·00., іт. ліри 45·39, бельґ. франки 124·15, голяндські гульдени 358·25.

Золото: Доляри 8·92—8·95. Франки фр. 34·50—34·80 Дукати 82·20—82·50, Корони 36·20—36·60, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони 0·30, Фльорени 0·70, Рублі 1·20, Ліри італ. 45·50—46·50.

**ЗБІЖЕ.**

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

| | від до | від до |
|---|---|---|
| Ячмінь двір. | 14·00—14·25 | |
| Ячмінь на мливо | 14·00—14·25 | 15·25—15·50 |
| Овес двірський | 11·50—12·00 | 13·50—14·00 |
| Овес збірний | 10·05—11·00 | 12·50—13·00 |
| Мука пш. І. А. | 32·50—33·00 | |
| Мука пш. І. Б. | 31·00—31·50 | 34·50—35·00 |
| Мука пш. І. Ц. | 28·50—29·00 | 32·00—32·50 |
| Мука пш. І. Д. | 27·75—28·00 | 31·00—31·50 |
| Мука пш. І. Ф. | | 30·00—30·50 |
| Мука пш. II. А. | 26·00—26·50 | |
| Мука пш. II. Ц. | 24·50—25·00 | 28·00—28·50 |
| Мука пш. II. Д. | 23·00—23·50 | 26·00—26·50 |
| Мука пш. II. Е. | 21·50—22·00 | 24·00—24·50 |
| Мука пш. II. Ф. | 19·50—20·00 | 22·50—23·00 |
| Мука пш. II. Г. | | 19·00—19·50 |
| Мука пш. III. А. | 13·50—14·00 | 14·50—15·00 |
| Мука пш. III. Б. | 12·50—13·00 | 11·50—12·00 |
| Мука пш. разова | 17·50—18·00 | 19·50—20·00 |
| Мука житня І. кат. до 55% | 23·25—23·75 | 27·50—28·00 |
| Мука житня І. кат. до 65% | 21·75—22·25 | 22·50—26·00 |
| Мука житня II. к. ситк. до 70% | 14·50—15·00 | 16·50—17·00 |
| Мука житня раз. до 85% | 17·00—17·50 | |
| Мука житня посл. понад 70% | 14·25—14·75 | |
| Висівки житні | 8·75—9·00 | 9·00—9·25 |
| Висівки пшен. сер. | 7·75—8·00 | |

Інші курси незмінені.

**ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.**

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 12. вересня ц. р. з приводу вичікуючої тенденції цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

| | льоко Львів |
|---|---|
| 1 л. молока | 0·14 зол |
| 1 л. сметани | 0·60 „ |
| 1 к. яєць | 2·40—2·45 „ |

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко і сметану попит оживлений.

## ОПОВІСТКИ

**Торговельна Школа** Р. Ш. у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймає вписи на: Курс для Абітурієнтів, Кооперативний курс для абсольвентів торговельних шкіл і 6-місячний курс для дорослих. Виклади починаються 18-го вересня 1934 р.
279 3—3 Управа.

**Замісць вінка** на могилу бл. п. др. Івана Бабія зложили на Рідну Школу 20 зол. Каролина і Микола Бойки, Підгайчики. 111

**На Рідну Школу** зложили ВП. П. М-р Іван і Соня з Колессів Сондеї 20 зол. замісць повідомлень про своє вінчання, що відбулось дня 21. червня ц. р. у Львові, на уряджения руханкової салі при нововибудованій дівочій гімназії Р. Ш. у Львові, Кружок Р. Ш. у Звенигороді 8·10 зол. як збірку на весіллю; Панство Рогозинські — Бучач 10 зол. і д-р Нагайдо й Стефанія Гриневі — Бучач 4 зол. замісць квіточків на могилочку коханої Нанусеньки Рогозинської. ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 111

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

**КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ ВАСИЛЯ ХОМИНА** перенесена на вул. Домініканську ч. 11 (дім Краєвого Товариства Кредитового). Виконує всякі роботи скоро, солідно й дешево. Для Духовенства раси і колпаки. 304 3—3

**ШКОЛЯРКИ — ШКОЛЯРІ.** Ніхто не вшиє Вам так гарно і дешево одностроїв, як українська швальня спортових, шкільних і охоронних одягів при кооперативі „Пласт“, Львів, вул. Городецька 35, тел. 26. 120 11—?

**ВУГОЛЬ.** — Калитяк, Байки 14, тел. 38-21. Станиславів, Колійова 2. 204 11—30

**ФАХІВЕЦЬ** українець (-нка) до ведення мех. пральні негайно потрібний. Зголошення з відписом кваліфікацій і описом життя слати до Адмін. „Діла“ під „Пральня“. 21/30 3—3

**МАШИНУ ДО ПИСАННЯ** — українську або українсько-польську куплю. Львів, тел. 10-99. 311

**АДВОКАТ**
**Д-р Степан Шухевич**
**переніс свою канцелярію**
**у Львові, в ул. Сикстуська ч. 58 а**
**І. поверх.** 299 3—3

## ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

**Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.**

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ „ на першій сторінці . „ 0·80

**Дрібні оголошення від слова:**
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.